

Tore Vogt

**Folatkunnskap blant kvinner i
fertil alder**
Dokumentasjonsrapport

Notater

INNHALDSFORTEGNELSE

1. INNLEDNING	2
<i>Tabell 1 Nøkkeltall for undersøkelsen</i>	2
<i>Tabell 2 Grupper som i forhold til kjennemerkene alder og fylke er over- eller underrepresentert i nettoutvalget med mer enn ± 1 prosentpoeng</i>	2
2. UTVALG	2
3. INNSAMLINGSMETODE	2
4. SVARINNGANG	3
<i>Tabell 3 Svarprosent fordelt på fylker og aldersgrupper</i>	3
5. FRAFALLS OG AVGANGSÅRSAKER	4
<i>Tabell 4 Frafallsårsaker</i>	4
<i>Tabell 5 Avgangsårsaker</i>	4
6. UTVALGSSKJEVHET	4
<i>Tabell 6 Bruttoutvalg og nettoutvalg etter fylke og alder. I prosent</i>	5
7. UTVALGSVARIANS	5
<i>Tabell 7: Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser</i>	6
8. MULIGE INNSAMLINGSFEIL	7

VEDLEGG:

IO-BREV

SPØRRESKJEMA

Undersøkelse om folatkunnskap blant kvinner i fertil alder

1. Innledning

Statistisk sentralbyrå (SSB) gjennomførte i oktober/november 1998 en telefonintervjuundersøkelse om folatkunnskap blant kvinner i fertil alder. Oppdragsgivere for undersøkelsen var Statens ernæringsråd og Medisinsk fødselsregister.

Formålet med undersøkelsen var å kartlegge kvinners kunnskap om betydningen av nok inntak av B-vitaminet folat i forbindelse med svangerskap. Statens ernæringsråd anbefaler at kvinner bør ta folatabletter ved planlegging av graviditet, og i svangerskapets 2-3 første måneder, for å redusere sannsynligheten for at barnet blir født med misdannelser, f.eks. ryggmargsbrokk.

Tabell 1 Nøkkeltall for undersøkelsen

Nøkkeltall	Antall	Prosent
Kvinner trukket ut til å delta	1500	100
Avgång	6	
Bruttoutvalg	1494	100
Frafall	348	23
Nettoutvalg(antall svar)	1146	77

Tabell 2 Grupper som i forhold til kjennemerkene alder og fylke er over- eller underrepresentert i nettoutvalget med mer enn ± 1 prosentpoeng

Aldersgruppe	
18-24 år	- 1,7
25-34 år	+1,0

2. Utvalg

Bruttoutvalget for undersøkelsen bestod av 1500 kvinner mellom 18 og 45 år fra hele landet.

3. Innsamlingsmetode

Undersøkelsen ble gjennomført som telefonintervju fra uke 43 til uke 45 1998.

Totalt var det 20 spørsmål i skjemaet, men en del av spørsmålene ble bare stilt til de kvinner som visste noe om folat. Foruten kunnskapsspørsmål om folat stilte vi spørsmål om bruk av kosttilskudd, bruk av folat ved tidligere svangerskap, ønske om mer informasjon om folat og diverse bakgrunns spørsmål om utdanning, yrke og inntekt.

4. Svarinngang

Svarinngangen var på 77 prosent.

Svarinngangen var noe ujevnt fordelt mellom fylkene. Hedmark og Finnmark hadde den laveste svarinngangen (71 prosent), mens Telemark hadde den høyeste (82 prosent).

Det var også noen variasjoner mellom ulike aldersgrupper. Personer i alderen 18-24 år hadde den laveste svarandelen (70 prosent), mens 25-34 åringer hadde den høyeste (79 prosent).

Tabell 3 Svarprosent fordelt på fylker og aldersgrupper

Fylke	Svarprosent
Østfold	77
Akershus	78
Oslo	74
Hedmark	71
Oppland	78
Buskerud	74
Vestfold	73
Telemark	82
Aust-Agder	74
Vest-Agder	74
Rogaland	80
Hordaland	76
Sogn og Fjordane	80
Møre og Romsdal	81
Sør-Trøndelag	78
Nord-Trøndelag	81
Nordland	81
Troms	74
Finnmark	71
Aldersgrupper	
18-24 år	70
25-34 år	79
35-45 år	78

5. Frafalls og avgangsårsaker

Det er ulike årsaker til at personer i utvalget ikke deltar i undersøkelsen. I hovedtrekk deler vi slike årsaker opp i 2 hovedgrupperinger, frafalls- og avgangsårsaker.

Frafallsårsaker omfatter de respondenter som ikke ønsker å være med i undersøkelsen (ulike former for nekting), de som av ulike årsaker ikke er i stand til å delta (sykdom, midlertidig bortreist), de som intervjuerne ikke får tak i og de som ikke kan intervjues på grunn av språkproblemer. 40 prosent av frafallet skyldes at respondenten ikke ønsket å delta, mens seks prosent av frafallet skyldes språkproblemer. Det øvrige frafallet skyldes at det ikke var mulig å organisere et intervju fordi respondenten enten var syk, bortreist eller fordi det ikke var mulig å få kontakt over telefon.

Avgangsårsaker omfatter de som ikke lenger tilhører populasjonen for undersøkelsen. Det gjelder i hovedsak de som er døde, de som er fast bosatt på institusjon og de som har flyttet til utlandet. Avgangen bestod av 6 personer. 83 prosent av avgangen skyldes at respondenten hadde flyttet til utlandet.

Tabell 4 Frafallsårsaker

Frafallsårsaker	Antall	Prosent av frafall
Ulike former for nekting	113	40
Sykdom/ midlertidig bortreist	50	18
Språkproblemer	13	6
Ikke kontakt/Annet	104	36

Tabell 5 Avgangsårsaker

Avgangsårsaker	Antall	Prosent av avgang
Flyttet til utlandet	5	83
Fast bosatt på institusjon	1	17

6. Utvalgsskjevhet

Frafall fører til utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant de som svarte (nettoutvalget) enn blant de som ble forsøkt intervjuet (bruttoutvalget). Utvalgsskjevhet i forhold til et kjennemerke betyr ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. Omvendt innebærer godt samsvar mellom fordelingene i netto- og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt i forhold til andre kjennemerker.

Vi kan også snakke om utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes i bruttoutvalget enn i populasjonen som undersøkelsen omfatter. Slik utvalgsskjevhet kan oppstå i utvalgstrekkningen, hvor tilfeldigheter kan føre til at fordelingen av enkelte kjennemerker i utvalget ikke er helt lik fordelingen i populasjonen (utvalgsvarians).

I vurderingen av utvalgsskjevhet bør en knytte større oppmerksomhet til avvikene mellom nettoutvalget og bruttoutvalget enn mellom bruttoutvalget og populasjonen. Avvikene mellom bruttoutvalget og populasjonen skyldes tilfeldig utvalgsvarians, og en kan forvente at de personene som trekkes ut i hver befolkningsgruppe ikke skiller seg systematisk fra de som ikke trekkes ut.

Dersom en ønsker å gi et tverrsnitt av det norske folk, vil de gruppene som er underrepresentert i bruttoutvalget veie for lite, men innen hver gruppe vil personene som er trukket ut være representative for sin gruppe. I sammenligninger mellom nettoutvalget og bruttoutvalget har man i tillegg en risiko for at de personene i en befolkningsgruppe som faktisk har deltatt (nettoutvalget), skiller seg systematisk fra de personene som ikke har deltatt (frafallet).

Tabell 6 på neste side viser hvordan kjennemerkene fylke og alder er fordelt i bruttoutvalget og i nettoutvalget.

Fordelt på fylke er det bra samsvar mellom nettoutvalg og bruttoutvalg. Fordelt på aldersgrupper er det en viss overrepresentasjon av aldersgruppen 25-34 år, mens det er en viss underrepresentasjon av aldersgruppen 18-24 år. Forskjellene er imidlertid ikke så stor at vi har funnet grunn til å vekte resultatene.

Tabell 6 Bruttoutvalg og nettoutvalg etter fylke og alder. I prosent

Kjennemerker	Bruttoutvalg	Nettoutvalg	Netto- Bruttoutvalg
Fylke			
Østfold	5,9	5,8	- 0,1
Akershus	11,7	11,8	+ 0,1
Oslo	11,9	11,4	- 0,4
Hedmark	4,1	3,8	- 0,3
Oppland	3,9	3,9	0,0
Buskerud	5,3	5,1	- 0,2
Vestfold	4,9	4,7	- 0,2
Telemark	3,4	3,6	+0,2
Aust-Agder	2,5	2,4	- 0,1
Vest-Agder	3,8	3,7	- 0,1
Rogaland	8,9	9,2	+0,4
Hordaland	8,3	8,1	- 0,2
Sogn og Fjordane	2,0	2,1	+0,1
Møre og Romsdal	4,9	5,2	+0,3
Sør-Trøndelag	6,4	6,5	+0,1
Nord-Trøndelag	2,1	2,3	+0,2
Nordland	5,3	5,7	+0,4
Troms	3,3	3,1	- 0,2
Finnmark	1,4	1,3	-0,1
Aldersgrupper			
18-24 år	19,6	17,9	- 1,7
25-34 år	37,3	38,3	+1,0
35-45 år	43,1	43,8	+0,7

7. Utvalgsvarians

Fordi resultatene fra undersøkelsen bygger på opplysninger om et utvalg av personer som undersøkelsen dekker, er det knyttet en viss usikkerhet til dem. Denne usikkerheten kalles utvalgsvarians. I og med at utvalget er trukket etter reglene for tilfeldig utvalg, er det mulig å beregne hvor stor utvalgsvariansen kan ventes å bli.

Et hyppig brukt mål på usikkerheten i resultatet for et kjennemerke, er standardavviket til den observerte verdien av dette kjennemerket. Størrelsen på dette standardavviket avhenger av tallet på observasjoner i utvalget, måten utvalget er trukket på og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i befolkningen. Fordelingen i befolkningen kjenner vi ikke, men det er mulig å anslå standardavviket ved hjelp av observasjoner i utvalget.

Tabell 7 på neste side viser størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser. Av tabellen går det fram at usikkerheten øker når antall observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Tabell 7: Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgsstørrelser

Antall obser- vasjoner	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	50/50
25	4,4	6,1	7,3	8,2	8,8	9,4	9,7	10,0	10,2
50	3,1	4,3	5,1	5,7	6,2	6,5	6,8	7,0	7,1
100	2,2	3,0	3,6	4,0	4,4	4,6	4,8	4,9	5,0
200	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5
300	1,3	1,7	2,1	2,3	2,5	2,6	2,8	2,8	2,9
500	1,0	1,3	1,6	1,8	1,9	2,1	2,1	2,2	2,2
1000	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6
1146	0,6	0,9	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,5

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnende størrelsen og S være anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet med grensene $(M-2S)$ og $(M+2S)$ vil med omtrent 95 prosents sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell 7 for å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 2,0 når antall observasjoner er 500. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \times 2,0$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 66 til 74 prosent med 95 prosents sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele befolkningen hadde vært med i undersøkelsen.

Konfidensintervall kan konstrueres for ulike sikkerhetsnivå. Et konfidensintervall med grensene $(M+S)$ og $(M-S)$ vil med 68 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi. Et konfidensintervall med grensene $(M+2,6S)$ og $(M-2,6S)$ vil med 99 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi.

Ofte er det ønskelig å sammenlikne prosenttall for flere grupper. Når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardavviket til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratroten av summen av kvadratene av standardavviket til enkelttallene. Når en har anslag for standardavviket til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervallet for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

8. Mulige innsamlingsfeil

I enhver undersøkelse, både i totaltelling og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidingen av data.

Intervjuerne brukte dataprogrammet CATI når de registrerte respondentenes svar.

En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle hopp i spørreskjemaene programmeres på forhånd, og vi unngår dermed at intervjuerne stiller feil spørsmål til feil person. Ferdigprogrammerte hopp bidrar til bedre svarkvalitet enn om intervjueren selv skal finne ut av dette ved hjelp av pilhenviisninger og forklaringer i spørreskjemaet.

På den andre siden ligger det farer i at hoppene er programmert inn på forhånd. Eventuelle feil i programmeringen blir gjennomgående, og fører kanskje til at enkelte spørsmål blir utelatt. Slike feil er imidlertid ikke oppdaget.

Dataprogrammet bidrar også til bedre svarkvalitet gjennom mulighet for direkte kontroll av svarkonsistens mellom ulike spørsmål. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier.

Disse sidene ved dataprogrammet vårt fører til økt kvalitet på datainnsamlingen i forhold til om vi hadde brukt papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår redusert frafall på enkeltspørsmål ved at muligheten for hoppfeil reduseres.

Feil ved datainnsamlingen kan likevel oppstå fordi spørsmål misforstås, svaralternativer mistolkes og at det registreres feil svar enten fordi intervjuerne hører feil eller taster inn feil svar uten at de får feilmelding på skjermen. I tillegg kan feil oppstå fordi respondenten bevisst eller ubevisst svarer feil.

Videre kan det være et problem at respondenten husker feil. I denne undersøkelsen fikk de respondenter som har barn spørsmål om de tok kosttilskudd ved siste svangerskap. Hvis det er lenge siden respondenten var gravid, er sannsynligheten stor for at hun ikke lengre husker om hun tok kosttilskudd eller ikke ved siste svangerskap.

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under omkodinger. Gjennom ulike kontroller har vi søkt å finne slike feil og rette opp disse.

Når vi har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil.

Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller, og det er klart at ikke alle feil oppdages.

Oslo, 08.10.98

Saksbehandler: Tore Vogt
Tlf: 22 86 49 03

Kongens gt. 6
P.b. 8131 Dep
N-0033 Oslo
Tel.: +47-22 86 45 00
Fax: +47-22 86 49 73

Postgiro/ Postal account
0801 5053004
Bankgiro/ Bank account
8200 01 32450

Undersøkelse om kvinners kunnskap om svangerskap

Statistisk sentralbyrå skal gjennomføre en undersøkelse om kvinners kunnskaper om forhold som har betydning for svangerskapet. Undersøkelsen gjennomføres på oppdrag for Medisinsk fødselsregister og Statens Ernæringsråd. Tilsvarende undersøkelser vil bli gjennomført i en rekke europeiske land.

Til undersøkelsen er det trukket et tilfeldig utvalg fra hele landet på 1500 kvinner mellom 18 og 45 år. Du har kommet med i dette utvalget og vil om kort tid bli kontaktet av en av våre intervjuere. Intervjuet vil bli gjennomført over telefon.

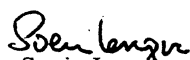
Det er frivillig å delta, men for at vi skal få gode resultater er det viktig at de som er trukket ut blir med. **Vi kan ikke erstatte deg med en annen.** Intervjuere fra Statistisk sentralbyrå som tar kontakt med deg, vil forklare deg hvordan du kan gå fram dersom du ønsker å få bekreftet at vedkommende arbeider for Statistisk sentralbyrå.

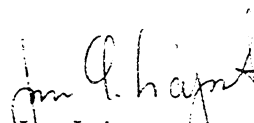
Svarene du gir, er undergitt taushetsplikt og vil bli behandlet etter lovbestemte regler (jfr. personregisterloven og Datatilsynets rammekonsesjon for Statistisk sentralbyrå). Det vil aldri bli kjent utenom Statistisk sentralbyrå hva den enkelte har svart. Opplysningene blir overført direkte til EDB. Etter et halvt år vil ikke opplysningene på EDB kunne føres tilbake til den enkelte.

Det vil aldri bli kjent utenfor SSB hva den enkelte har svart. Statens Ernæringsråd og Medisinsk fødselsregister vil kun få tilgang til en anonymisert kopi av datamaterialet for sine analyser.

Dersom du skulle ønske flere opplysninger om undersøkelsen, står vi gjerne til tjeneste. Vi håper du vil delta, og takker på forhånd for hjelpen.

Med vennlig hilsen

Svein Longva
Adm. direktør

Jørn Leipart
Seksjonssjef

Oslo, 08.10.98

Saksbehandlar: Tore Vogt
Tlf: 22 86 49 03

Kongens gt. 6
P.b. 8131 Dep.
N-0033 Oslo
Tel.: +47-22 86 45 00
Fax: +47-22 86 49 73

Postgiro/ Postal account:
0801 5053004
Bankgiro/ Bank account:
8200 01 32450

Undersøking om kvinners kunnskap om svangerskap

Statistisk sentralbyrå skal gjennomføre ei undersøking om kvinner sin kunnskap om forhold som verkar inn på svangerskapet. Undersøkinga blir gjennomført på oppdrag for Statens Ernæringsråd og Medisinsk fødselsregister. Tilsvarende undersøkingar vil bli gjennomførte i ei rekkje andre europeiske land.

Til undersøkinga er det trekt eit tilfeldig utval frå heile landet på 1500 kvinner mellom 18 og 45 år. Du har kome med i dette utvalet, og ein av våre intervjuarar vil kontakte deg om kort tid. Intervjuet vil bli gjennomført over telefon.

Du står fritt til å velje om du vil vere med i undersøkinga, men for at vi skal få gode resultat, er det viktig at dei som er trekte ut svarar på spørsmåla våre. **Vi kan ikkje erstatte deg med ein annan.**

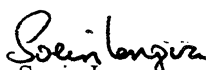
Intervjuarane frå Statistisk sentralbyrå som tek kontakt med deg, vil fortelje korleis du kan gå fram om du ønskjer å få stadfesta at vedkomande arbeider for Statistisk sentralbyrå.

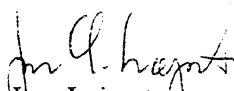
Svara du gir, er undergitte teieplikt og vil bli behandla etter lovbestemte reglar (jfr. personregisterlova og Datatilsynet sin rammekonsesjon for Statistisk sentralbyrå). Det vil aldri bli kjent utanfor Statistisk sentralbyrå kva den enkelte har svart. Opplysningane blir overførte direkte til EDB. Etter eit halvt år vil alle opplysningar som kan kople svar til en enkelte, bli sletta.

Ingen andre enn SSB vil få tilgang til desse opplysningane. Statens Ernæringsråd og Medisinsk fødselsregister vil kun få ein anonymisert kopi av datamaterialet.

Dersom du ønskjer fleire opplysningar om undersøkinga, står vi gjerne til teneste. Vi vonar du vil vere med!

Med venleg helsing

Svein Longva
Adm.direktør

Jørn Leipart
Seksjonssjef

SPØRRESKJEMA OM FOLATKUNNSKAP.

“Denne undersøkelsen skal kartlegge kvinners kunnskap om ernæring og graviditet. Statens ernæringsråd skal bruke resultatene til en informasjonskampanje. Kanskje vil du få spørsmål som du ikke vet svaret på. Det er vanlig å ikke vite svaret på noen av spørsmålene. Alle er like viktige for denne undersøkelsen uansett om man har spesiell kjennskap til temaet eller ikke”.

1. Har du hørt om et B-vitamin som kalles folat? Dette B-vitaminet betegnes også ‘folsyre’ eller ‘folinsyre’.

- JA
- NEI → Gå til spørsmål 2b

2a. Kjenner du til noen situasjoner der det er spesielt viktig å få tilført kroppen nok av dette vitaminet?

(Svaralternativer leses ikke opp for intervjuobjekt).

- VED GRAVIDITET/SVANGERSKAP → Gå til spørsmål 2c
- ANNET
- NEI

2b. Det er de senere år dokumentert at folat/folsyre/folinsyre har betydning under svangerskapet. Har du hørt om folat i denne sammenhengen tidligere?

- JA
- NEI → Gå til spørsmål 3a

*2c Vet du hva slags betydning folat har for svangerskapet?

(Svaralternativer skal ikke leses opp for Intervjuobjekt). Må være åpen for flere avgitte svar.

- HINDRER FOR TIDLIG FØDSEL
- HINDRER SVANGERSKAPSKVALME
- HINDRER RYGGMARGSBROKK
- HINDRER SVANGERSKAPSFORGIFTNING
- HINDRER MEDFØDTE MISDANNELSER
- HINDRER SPONTANABORT
- HINDRER LAV VEKT PÅ FOSTERET
- HINDRER NEVRALRØRDEFEKTER
- ANNET

3a. Det er nylig kommet en anbefaling om inntak av folat i forbindelse med svangerskap for å forhindre visse typer medfødte misdannelser, som for eksempel ryggmargsbrokk. Har du hørt om denne anbefalingen, eller fått kjennskap til den på annen måte?

- JA
- NEI→Gå til spørsmål 9a
- VET IKKE→Gå til spørsmål 9a

De som har svart ja på spørsmål 2b og nei eller vet ikke på spørsmål 3a går til spørsmål 4

***3b Vet du hvem som har kommet med denne anbefalingen om inntak av folat i forbindelse med svangerskap? Er det**

Svaralternativer leses opp for intervjuobjekt.

- Sosial- og helsedepartementet
- Statens legemiddelkontroll
- Statens næringsmiddeltilsyn
- Statens ernæringsråd
- Statens helsetilsyn
- Folkehelse / Statens institutt for folkehelse
- ANNET

***4. Vet du i hvilken periode av svangerskapet det er viktig å få i seg nok folat?**

Svaralternativer skal ikke leses opp. Merk av kategorien som ligger nærmest Ios svar.

- SISTE TRE MÅNEDER AV SVANGERSKAPET
- HELE SVANGERSKAPET
- SISTE MÅNED FØR SVANGERSKAPET OG I DE FØRSTE 2-3 MÅNEDER AV SVANGERSKAPET
- FØRSTE 3 MÅNEDER AV SVANGERSKAPET
- FØR SVANGERSKAPET
- SÅ SNART GRAVIDITET ER OPPDAGET, OG I SVANGERSKAPETS FØRSTE TO TIL TRE MÅNEDER
- ANNET

5. Kjenner du til hvordan det anbefales å få i seg riktig mengde folat i forbindelse med svangerskap? Er det ...

(Svaralternativer leses opp for intervjuobjekt). Kan kun gi et svar

- gjennom å spise folatrike matvarer
- gjennom tilskudd i tablettform
- gjennom tilskudd i tablettform og gjennom å spise folatrike matvarer

6. Vet du hvilken daglig dose folat som anbefales i forbindelse med svangerskapet? Er det ...

Her skal intervjueren oppgi svaralternativer. Intervjuobjektet kan kun gi et svar.

- 0.1 mg (100 mikrogram)
- 0.2 mg (200 mikrogram)
- 0.4 mg (400 mikrogram)
- 0.8 mg (800 mikrogram)

7. Kan du nevne noen matvarer som inneholder folat ? Hvis du kjenner til mange, nevnt de 5 matvarene som etter din oppfatning er viktigst for å sikre tilførsel av vitaminet.

Svaralternativer leses ikke opp for intervjuobjekt

- FISK
- KJØTT
- LEVERPOSTEI
- GROVT BRØD
- SMØR
- FRUKT
- APPELSIN/SITRUSFRUKTER
- EPLE
- GRØNNSAKER
- SPINAT
- BROKKOLI
- ROSENKÅL
- BØNNER
- ERTER
- MØRKEGRØNNE GRØNNSAKER
- TOMAT
- MELK
- FROKOSTBLANDING
- YOGHURT
- ANNET, SPESIFISER:

***.8. Hvordan har du fått kunnskap om viktigheten av folat i forbindelse med svangerskap?**

Ikke lese opp svaralternativer. Åpne for at intervjuobjekt kan gi flere svaralternativer. Dersom intervjuobjekt svarer helsepersonell, må det spesifiseres hvilke type helsepersonell de har fått informasjonen fra.

- LEGE
- HELSESØSTER
- JORDMOR
- GYNEKOLOG
- ANNET HELSEPERSONELL
- PÅ APOTEK
- GJENNOM UNDERVISNING PÅ SKOLE E.L
- AV FAMILIE/KJENTE/VENNER
- GJENNOM REDAKSJONELL OMTALE I AVISER (IKKE ANNONSER ELLER REKLAME)
- GJENNOM UKEPRESSE (IKKE ANNONSER ELLER REKLAME)
- GJENNOM ANNONSER ELLER REKLAME
- INTERNETT
- ANNET

***9a. Tar du tilskudd av vitaminer og/eller mineraler, også kalt kosttilskudd, som tablett eller i flytende form? Tar du det daglig eller så å si daglig, sjeldnere enn daglig, eller aldri?**

- daglig/ så og si daglig
- sjeldnere enn daglig
- aldri→Spørsmål 10a

9b. Hvilke type(r) kosttilskudd tar du?

Svaralternativer leses ikke opp. Åpne for at intervjuobjekt kan svare på alle svaralternativene

- MULTIVITAMINER*
- B-VITAMINER*
- FOLINSYRE/FOLSYRE/FOLAT*
- JERN*
- TRAN*
- ANNET*

9c Hvorfor tar du kosttilskudd?

(ikke lese opp svaralternativer, åpne for flere avgitte svar)

- HOLDE MEG FRISK*
- BESKYTTE MOT KREFT*
- BESKYTTE MOT HJERTEKARSYKDOM*
- BESKYTTE MOT ANNEN SYKDOM*
- REDUSERE RISIKO/ FOREBYGGE NEVRALRØRDEFEKTER/ MEDFØDTE MISDANNELSER*
- FOR Å SIKRE BARNET UNDER ET EVENTUELT SVANGERSKAP*
- FOR Å FÅ MER OVERSKUDD I HVERDAGEN*
- SPISER USUNN/ ENSIDIG KOST*
- HAR HØRT AT DET ER SUNT*
- ANBEFALT AV LEGE ELLER ANNEN HELSEPERSONELL*
- OPPFORDRET AV VENNER/KJENTE*
- ANNET*

10. Nå skal vi stille noen spørsmål som av enkelte kan oppfattes som personlige. Svarene vil kun bli brukt til statistikkformål, og det er frivillig om du svare på spørsmålene.

*** 10a Har du barn? Adoptivbarn og stebarn regnes ikke med. HVIS JA: Har du flere enn ett barn?**

(adoptivbarn eller stebarn regnes ikke med her, bare egne, biologiske barn)

- JA, HAR ETT BARN*
- JA, HAR FLERE BARN*
- NEI*→Gå til spørsmål 10c
- UAKTUELT/KAN IKKE FÅ BARN*→Gå til spørsmål 14

10b Hvor gammelt er barnet/ditt yngste barn?

10c Er du gravid nå?

- JA*→Gå til spørsmål 10d
- NEI*→Gå til spørsmål 10e
- VIL IKKE SVARE PÅ DETTE SPØRSMÅLET*→ Hvis IO har barn , gå til spm. 11b . Hvis ikke barn gå til 12a.
- KAN IKKE BLI GRAVID*→ Hvis IO har barn , gå til spm. 11b . Hvis ikke barn gå til spørsmål 14

10d Hvor langt er du kommet i svangerskapet?

- TRE MÅNEDER ELLER KORTERE (TIL OG MED 12. SVANGERSKAPSUKE)* →
- LENGRE ENN TRE MÅNEDER* →

IO med barn går til spm 11b. IO uten barn går til spm 12a.

10e Planlegger du for tiden å bli gravid?

- JA*→ Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 12a
- NEI*→ Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 12a
- VIL IKKE SVARE PÅ SPØRSMÅLET*→Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 12a
- KAN IKKE FÅ BARN/BLI GRAVID*→Hvis barn, gå til spm 11b. Hvis ikke barn ,gå til spørsmål 14

*11b Neste spørsmål gjelder svangerskapet med (HVIS ETT BARN: barnet ditt/ HVIS FLERE BARN: ditt yngste barn) Tok du noen gang kosttilskudd i de første 2-3 måneder av svangerskapet og/eller før svangerskapet dersom dette var planlagt? Hvis ja, hvor ofte?

- Ja, daglig/ nesten daglig i perioden*
- Ja, men sjeldnere enn daglig/nesten daglig*
- Nei, aldri*→Gå til 12a
- HUSKER IKKE/VET IKKE*→Gå til 12a

11c Hvilke type(r) kosttilskudd tok du da?

Svaralternativer leses ikke opp. Åpne for at intervjuobjekt kan svare på alle svaralternativene

- MULTIVITAMINER*
- B-VITAMINER*
- FOLINSYRE/FOLSYRE/FOLAT*
- JERN*
- TRAN*
- ANNET*

IO som ikke lenger kan få barn , går til spørsmål 14(Dvs de som har svart at de ikke kan få barn på spørsmål 10c eller 10e).

12a. Vil du ved et eventuelt fremtidig svangerskap følge anbefalingen om å spise mer frukt/grønnsaker og grove brød/kornvarer?

Ikke lese opp svaralternativer

- JA*→ Gå til spørsmål 12b
- NEI*→ Gå til spørsmål 12b
- ØNSKER IKKE Å FÅ (FLERE) BARN/ UAKTUELL PROBLEMSTILLING*→Gå til spørsmål 14
- KAN IKKE BLI GRAVID*→Gå til spørsmål 14
- VET IKKE* → Gå til spørsmål 12b

12b. Vil du ved et eventuelt fremtidig svangerskap følge anbefalingen om å ta folattabletter siste måned før graviditet og i de første månedene av svangerskapet?

Ikke lese opp svaralternativer

- JA*→ Gå til spørsmål 13a
- NEI*→ Gå til spørsmål 12c
- ØNSKER IKKE Å FÅ (FLERE) BARN/ UAKTUELL PROBLEMSTILLING*→Gå til spørsmål 14
- KAN IKKE BLI GRAVID*→Gå til spørsmål 14

12c Hvorfor vil du ikke følge disse anbefalingene?

Svaralternativer leses ikke opp for intervjuobjekt. Åpne for flere avgitte svar

- KOSTHOLDET DEKKER KROPPENS BEHOV
- TROR VITAMINTILSKUDD KAN VÆRE FARLIG
- IKKE VERDT BRYDERIET
- FOR DYRT
- MOTSTRIDENDE FORSKNINGSRESULTATER
- GLEMMER Å TA DISSE TABLETTENE
- NESTE ÅR ER DET KANSKJE FARLIG Å TA DISSE TABLETTENE
- ER ALLERGISK
- VANSKELIG Å FÅ TAK I DISSE TABLETTENE
- LIKER IKKE Å TA PILLER/ TABLETTER
- ANNET
- VET IKKE→Gå til spørsmål 13a

De øvrige går til spørsmål 14.

13a. Ønsker du at det skal bli gitt mer informasjon om folat og graviditet?

- JA
- NEI→Gå til spørsmål 14
- VET IKKE→Gå til spørsmål 14

* 13b Hvordan vil du foretrekke å få slik informasjon:

SVARALTERNATIVER KAN LESES OPP FOR IO DERSOM DET ER BEHOV FOR DET.
DERSOM IO VIL HA INFORMASJON FRA HELSEPERSONELL MÅ DET SPESIFISERES HVILKE TYPE
HELSEPERSONELL DET ØNSKES INFORMASJON FRA.

- fra lege
- fra helsesøster
- fra jordmor
- fra gynekolog
- fra annet helsepersonell→Spesifiser hvordan IO foretrekker å få slik informasjon
- i en folder på apotek, legekontor, helsestasjon
- gjennom redaksjonell omtale i aviser(ikke annonser eller reklame)
- gjennom ukepresse(ikke annonser eller reklame)
- gjennom annonser eller reklame i aviser/ukepresse
- gjennom reklame på tv eller kino
- folder sendt hjem i posten
- internett
- trafikkreklame
- undervisning, skole
- familie/kjente/venner
- annet-Spesifiser hvordan IO foretrekker å få slik informasjon.

Helt til slutt skal vi stille en del spørsmål om utdanning, yrke og inntekt.

***14. Hva er din høyeste fullførte utdanning?**

Her skal det kun krysses av for et alternativ

Svaralternativene kan leses opp dersom det er behov for det.

- Grunnskole eller folkeskole/framhaldskole.
- Folkehøgskole, realskole eller ett-årig grunnskurs i videregående skole
- Videregående utdanning på allmennfaglig studieretning/gymnas.
- Videregående utdanning på yrkesfaglig linje/yrkesskole (uten fagprøve)
- Videregående utdanning på yrkesfaglig linje/yrkesskole (med fagprøve)
- Høgskole- eller universitetsutdanning på 4 år eller mindre
- Høgskole- eller universitetsutdanning på mer enn 4 år
- Annet eller ingen fullført utdanning

***15a Hvilken av de følgende beskrivelser passer best for deg?**

Les opp alternativene.

Vi er her ute etter hovedbeskjeftigelse. Dersom en student har deltidsjobb ved siden av studiene, er studier hovedbeskjeftigelse, dersom ikke jobben tar lengre tid enn studiene. Vi er ute etter hovedbeskjeftigelse den uken respondenten blir intervjuet. Når det gjelder hjemmearbeidende, må personen selv ha valgt å være hjemmearbeidende for at vi skal krysse av her. Er personen hovedsakelig hjemmearbeidende på grunn av arbeidsledighet, undersyssetting eller arbeidsuførhet, skal personen oppføres på et av de sistnevnte alternativene.

- Yrkesaktiv 30 timer pr. uke eller mer
- Yrkesaktiv mindre enn 30 timer pr. uke
- Student eller skoleelev→Gå til spørsmål 15c
- Uførepensjonist→Gå til spørsmål 15c
- Under medisinsk eller yrkesrettet attføring→Gå til spørsmål 15c
- Arbeidsledig→Gå til spørsmål 15c
- Hjemmearbeidende→Gå til spørsmål 15c
- Annet→Gå til spørsmål 15c

***15b. Hva slags type arbeid utfører du?**

Det er gitt en mer detaljert instruks til dette spørsmålet.

- TEKNISK OG VITENSKAPELIG ARBEID
- HUMANISTISK ELLER KUNSTERISK ARBEID
- KONTOR OG/ELLER ADMINISTRASJON/FORVALTNINGSARBEID
- SALGSARBEID OG/ ELLER HANDEL
- PRIMÆRNÆRING (JORDBRUK, SKOGBRUK ELLER FISKE)
- INDUSTRI, LAGER, BYGGE- OG ANLEGG SARBEID
- TRANSPORT OG KOMMUNIKASJONSARBEID.
- SERVICEARBEID
- ANNET

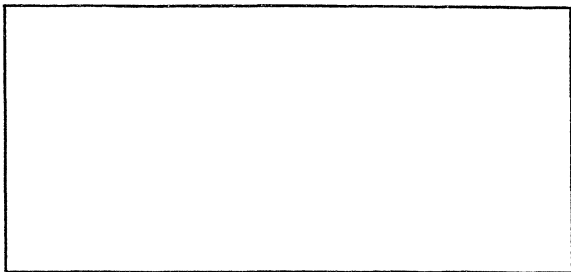
***15c Hva var husholdningens samlede brutto årsinntekt i 1997? Her tenker vi på hele husholdningen, og ikke bare din egen lønnsinntekt. Ta også med eventuell barnetrygd.**

- INGEN INNTEKT*
- UNDER 100.000*
- 100.000-149.000*
- 150.000-199.000*
- 200.000-249.000*
- 250.000-349.000*
- 350.000-499.000*
- 500.000 OG OVER*
- VIL IKKE SVARE*

De sist utgitte publikasjonene i serien Notater

- 98/58 K.J. Einarsen (red.): Arbeidsutvalgets evaluering av faktaark for FylkesKOSTRA-utdanning: 1. tertial 1998. Sør-Trøndelag fylkeskommune. 33s.
- 98/59 I. Øyangen: Inntekts- og formueundersøkelsen 1997: Dokumentasjonsrapport. 23s.
- 98/60 B. Olsen og I. Tuveng: Utvalgsundersøkelsen om sykefravær, 1-3 dager for 3. kvartal 1997: Dokumentasjon. 19s.
- 98/61 E. Rønning: Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og økonomi før innføring av kontantstøtte: Hovedresultater og dokumentasjon. 138s.
- 98/62 A.G. Hustoft: Forslag til ny regional inndeling: Etablering av publiseringsnivå mellom fylke og kommune. 61s.
- 98/63 H.M. Edvardsen: Fylkesfordelt nasjonalregnskap 1993: Resultater og metoder. 30s.
- 98/64 M. Bråthen og J. Fosen: Definisjon av sysselsetting basert på registerinformasjon: Utarbeidelse av klassifikasjonsrutine. 49s.
- 98/65 T. Vogt: Næringslivets kostnader ved lover og regelverk: Dokumentasjonsrapport. 34s.
- 98/66 M. Sjøberg: Omsetjelege kvotar og internasjonale miljøavtaler. 15s.
- 98/67 J. Lindstrøm: Dokumentasjon: Kvartalsvis kraftprisstatistikk. 44s.
- 98/68 P. Schønning: Oppsummering av høring angående metode for tettstedavgrensning 1998. 53s.
- 98/69 J. I. Røstadsand: Husholdningssektoren i nasjonalregnskapet: Sektorer og undergrupper. 18s.
- 98/70 E. Skaansar: Nasjonalregnskap: Beregning av næringene for elektrisitet og fjernvarme. 32s.
- 98/71 K.J. Einarsen, A.B. Skara og C.B. Strand: Faktaark for FylkesKOSTRA-utdanning. 2. tertial 1998. Sør-Trøndelag fylkeskommune. Nøkkeltall med indikatorer for: Prioriteringer og ressursbruk, Dekningsgrad, Produktivitet og kvalitet. 36s.
- 98/72 B. Koth og K-A. Hovland: Foreldrebetalingundersøkelse. Rapport om betaling for heldagsopphold i kommunale og private barnehager 2. halvår 1998. 37s.
- 98/73 H. Rudlang og H.M. Teigum: Statsansattes vurdering av arbeidsforhold 1998: Dokumentasjons- og tabellrapport. 115s.
- 98/74 E. Breivik: Arveavgiftsstatistikken: Dokumentasjon. 25s.
- 98/75 K. Bjønnes og J. Johansen: FD - Trygd. Dokumentasjonsrapport. Fødsels- og sykepenges 1992-1993. 175s.
- 98/76 L-C. Zhang og O. Klungsøy: Med orden på data - Estimering av terminvise omsetnings-tall. 21s.
- 98/77 M.H. Erichsen og T. Halvorsen: Marshallplanen og norsk offisiell statistikk. 20s.
- 98/78 K.A. Brekke og R. Aaberge: Ekvivalensskala og velferd. 18s.
- 98/79 E. Gulløy, S. Opdahl og I. Øyangen: Levekår og forbruk blant studenter 1998: Hovedresultater og dokumentasjon. 174s.
- 98/80 D. Roll-Hansen: Forbruksundersøkelsen 1997: Dokumentasjonsrapport. 88s.
- 98/81 Ø. Døhl: Temperaturkorrigering av energiforbruket: En empirisk analyse. 109s.
- 98/82 T. Vogt: Dokumentasjonsrapport AKU - 1997. 44s.
- 98/83 A.B. Svinnet: Plan for SSBs arbeid med KOSTRA fram til fullskala drift. 25s.
- 98/84 D. Roll-Hansen, L. Solheim og L.C. Zhang: Kopiering ved universiteter og høyskoler. Korrigert utgave. 88s.
- 98/85 T. Vogt: Dokumentasjonsrapport - Arbeidsmiljø og omstilling. 18s.
- 98/87 B. Mathisen: Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 1997. 40s.

Notater

Tillatelse nr.
159 000/502

B *Returadresse:*
Statistisk sentralbyrå
Postboks 8131 Dep.
N-0033 Oslo

Statistisk sentralbyrå

Oslo:
Postboks 8131 Dep.
0033 Oslo

Telefon: 22 86 45 00
Telefaks: 22 86 49 73

Kongsvinger:
Postboks 1260
2201 Kongsvinger

Telefon: 62 88 50 00
Telefaks: 62 88 50 30

ISSN 0806-3745

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway